

26.01.2023

Asia/3

§ 3

Lasten ja nuorten osallisuussuunnitelma kaudelle 2021–2025 sekä nuorten aloiteoikeuden toteutuminen Helsingin kaupungissa 2022

HEL 2023-000583 T 12 04 00

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisosaasto merkitsi tiedoksi lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen ja vaikuttamisjärjestelmän toimenpiteet sekä nuorten aloiteoikeuden toteutumisen Helsingin kaupungissa 2022.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat suunnittelijat Johanna Laukkanen ja Heli Kinnula. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

aluepäällikkö
Katri Kairimo

Lisätiedot

Johanna Laukkanen, suunnittelija, puhelin: 310 89091
johanna.laukkanen(a)hel.fi
Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 310 89144
heli.kinnula(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen ja vaikuttamisjärjestelmän uudistus

Vaikuttamisjärjestelmä Ruudin strategiakaudesta 2017–2021 tehtiin laaja arviointi, joka toimi lasten ja nuorten osallisuuden kehittämistyön pohjana strategiakaudelle 2021–2025.

Arvioinnin keskeisiä suosituksia olivat siirtyminen toimintolähtöisestä johtamisesta tavoitelähtöiseen johtamiseen. Arvioinnissa todettiin, että Ruuti-vaikuttamisjärjestelmä on tarjonnut monipuolisia vaikuttamisen paikkoja ja kanavia nuorille. Ruuti-brändi ei kuitenkaan vahvista lasten ja nuorten ymmärrystä osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksista

eikä auta kaupungin työntekijöitä osallisuuden ja vaikuttamisen ymmärtämisessä. Tästä syystä suosituksessa esitettiin Ruuti-brändistä luopumista.

Arvioinnissa nostettiin myös esiin, että nuorten tilanteesta, tarpeista ja toiveista kerättyä tietoa tulisi hyödyntää monipuolisemmin yli toimialarajojen. Lisäksi nuorten osallisuuden kokemusta tulisi mitata systemaattisemmin. Yhtenä suosituksena korostettiin nuorten kuulemisen vahvistamista lisäämällä dialogia ja deliberatiivista demokratiaa. Osallistumisen läpinäkyvyyteen tulisi kiinnittää huomiota. Entisestään tulisi kehittää erilaisia tapoja kuulla nuoria heille merkityksellisissä asioissa.

Nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenne 2021–2025

Kaupunginhallitus hyväksyi 7.2.2022 edellä kuvatun arvioinnin pohjalta suunnitellun uuden lasten ja nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenteen kaudelle 2021–2025.

Päätöksen mukaisesti Helsinkiin perustettiin Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä, joka aloitti toimintansa elokuussa 2022. Ohjausryhmä asetettiin osaksi kaupunkitasoista terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen (HYTE) ohjausrakennetta, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävän LANU-verkoston taktiseksi ryhmäksi. Ohjausryhmään nimettiin jäsenet kaikilta kaupungin toimialoilta ja kaupunginkansliasta.

Ohjausryhmä edistää kaupunkitasoisesti lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista ja vaikuttamistoiminnan yhteensovittamista. Ohjausryhmä laatii lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen ja vaikuttamisjärjestelmän toimeenpanoon konkreettiset toimenpiteet. Ohjausryhmä huolehtii, että osallistumisen ja vaikuttamisen toimintatapoja ja kanavia kehitetään kaupunkiyhteisesti ja lapsia ja nuoria kuullen.

Strategiakaudelle 2021–2025 määriteltiin päätöksen yhteydessä kaksi kaupunkitasoista tavoitetta. 1.) Jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja uskoo mahdollisuuksiinsa vaikuttaa sekä 2.) lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti kaupungissa. Ohjausryhmä laatii konkreettisia, tavoitteiden toteutumista edistäviä toimenpiteitä sekä seuraa toteutumista. Yhteisillä tavoitteilla varmistetaan, että lasten ja nuorten osallisuutta edistetään systemaattisesti ja kaupunkitasoisesti.

Kaupunki on sitoutunut myös UNICEFin Lapsiystävällinen kunta - kehittämisohjelmaan, jonka tavoitteena on auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Ohjausryhmä vastaa osaltaan Lapsiystävällisen kun-

26.01.2023

nan toimenpiteiden koordinoinnista ja edistämisestä toimialoil-
la.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden kohderyhmää ovat kaikki alle 25-vuotiaat
helsingiläiset. Ikähaitari on laaja, joten toiminnan suunnittelussa on tär-
keää huomioida eri ikäryhmien tarpeet ja mahdollisuudet vaikuttaa.
Osa vaikuttamiskanavista ja toimintatavoista on kohdennettu tarkem-
min rajatuille ikäryhmille.

Osallisuuden ja vaikuttamisen toiminta ja uudet kokeilut kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla 2021–2025

Ruuti-brändistä luopuminen ei tarkoittanut vuosien varrella kehitetyistä
ja hyväksi havaituista toimintamuodoista luopumista. Kulttuurin ja va-
paa-ajan toimialalla nuorisopalvelut jatkoi nuorten budjetin (ent. Ruuti-
Budjetti), Helsingin nuorisoneuvoston, nuorten aloitejärjestelmän ja eri-
laisten avustusmuotojen kehittämistä ja omaehtoisen toiminnan mah-
dollistamista.

Nuorten budjettiin osallistui vuonna 2022 jälleen yli 10 000 yläkoului-
käistä nuorta. Nuorten budjetin tiedonkeruuvaihe uudistettiin sellaisek-
si, että siinä saatava nuorten kokemustieto on nyt tekoälyllä tuotettujen
analyysien avulla kaupungin kaikkien toimijoiden sekä kumppaneiden
käytettävissä. Vuoden 2022 aikana toteutuksessa oli 63 nuorten budje-
tissa suunniteltua toimenpidettä ja aloitetta.

Helsingin nuorisoneuvoston toiminta on vakiinnuttanut paikkansa kau-
pungissa. Nuorisoneuvostolla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikissa toi-
mialalautakunnissa. Kaupunginkanslia valmistelee mallia nuorisoneu-
voston läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginvaltuustossa, ja malli on
menossa päätöksentekoon kevään 2023 aikana. Syksyllä 2023 on jäl-
leen edessä nuorisoneuvoston vaalit, jossa kaikki helsinkiläiset 13–17-
vuotiaat voivat asettua ehdolle sekä äänestää. Vaalien toteutuksesta
vastaa kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Nuorisopalvelut järjestävät ja
vastaavat vaalien järjestämisestä siten, että kaikille äänestysikäisille
nuorille tarjotaan mahdollisuus vaaleissa äänestämiseen vaalien aika-
na. Äänioikeutettuja vaaleissa on nyt noin 30 000.

Strategiakaudella 2021–2025 Helsingissä kokeillaan kahdesti vuodes-
sa järjestettäviä, kaikille lapsille ja nuorille avoimia apulaispormestarien
toimialailtoja, joissa lapset ja nuoret voivat tuoda esiin heille tärkeitä
asioita suoraan kaupungin johdolle. Tilaisuudet toteutetaan kaikilla toi-
mialoilla ensimmäisen kerran kevään 2023 aikana kokeiluluontoisesti.
Tilaisuuksien toteuttamisesta kerätään osallistujilta palaute, ja määritel-
lään sen perusteella toimintamalli tuleville tilaisuuksille. Ohjausryhmä
koordinoi kokeilua sekä sen arviointia.

Nuorten aloiteoikeuden toteutuminen Helsingin kaupungissa 2022

Nuorten aloitteella tarkoitetaan helsinkiläisten 13–17-vuotiaiden tekemiä aloitteita kaupungin toimintaan kuuluvissa asioissa. Nuorten aloiteoikeuden tavoitteena on kannustaa nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Samalla aloitteet tuovat kaupungin eri toimialoille tietoa nuorten toiveista ja tavoitteista.

Nuorten aloitejärjestelmä on osa laajempaa nuorten vaikuttamisen kokonaisuutta, jossa keskeisenä periaatteena on vaikuttamisen tapojen monimuotoisuus. Kaupunki mahdollistaa erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja, joihin lasten ja nuorten on helppo kiinnittyä.

Aloitteet tehdään Nuorten Helsinki -sivuston kautta. Aloitteen voi tehdä myös sähköpostitse tai muuten kirjallisesti toimittamalla sen kaupungin kirjaamoon. Aloitteen vireille tulossa ja täydentämisessä sen käsittelyn aikana sovelletaan hallintolain menettelysäännöksiä. Aloitteisiin vastaa joko pormestari tai sen toimialan apulaispormestari, jonka toimintaa aloite koskee. Vastaukset valmistellaan kaupunginkanslian ja toimialojen asiantuntijoiden yhteistyönä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut koordinoi aloitejärjestelmää ja julkaisee aloitteet ja niihin annetut vastaukset Nuorten Helsinki -sivustolla.

Hallintosäännön 26 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston tietoon kahdesti vuodessa tehdyt nuorten aloitteet, niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet sekä nuorisoneuvoston asiasta antaman lausunnon. Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei pöydällepanoa tai toivomusponsia lukuun ottamatta sallita. Kun valtuustossa käsitellään nuorten aloitteita, kolmella nuorisoneuvoston valitsemalla jäsenellä on läsnäolo- ja puheoikeus kokouksessa hallintosäännön 29 luvun 7 §:n nojalla.

Kaupunginvaltuusto 2.11.2022, § 264 merkitsi tiedoksi nuorten aloitteet ajalta 1.1.–30.6.2022, loppu vuoden aikana tulleet aloitteet viedään valtuuston tiedoksi 26.4.2023.

Vuonna 2022 nuoret ovat tehneet yhteensä 20 aloitetta (vuonna 2021 aloitteita 19 kpl). Aloitteet jakaantuvat kaupunkiympäristön toimialan (1), kasvatuksen ja koulutuksen toimialan (9), kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan (7), sosiaali- ja terveystoimialan (2) ja kaupunginkanslian (1) toimintaan. Kaikkiin aloitteisiin on annettu vastaus, lukuun ottamatta vuoden lopussa (saapunut 15.12.2022) tullutta aloitetta, johon vastaus vielä valmistellaan kulttuurin ja vapaa-ajantoimialalla.

1. Nuorten aloite, hengailupaikkoja nuorille

2. Nuorten aloite, koulun jälkeistä kerhotoimintaa yläastelaisille
3. Nuorten aloite, mielenterveyden edistäminen anonyymillä vertaistuel-
la
4. Nuorten aloite, ryhmäytyminen yläasteella
5. Nuorten aloite, Helsingin bussiaikataulut ja - pysäkit
6. Nuorten aloite, nuorisoneuvoston kokouspalkkion poisto
7. Nuorten aloite, tehokkaammat menetelmät puuttua nuorten koke-
maan syrjintään
8. Nuorten aloite, maksuton aamupala toisen asteen koulutukseen
9. Nuorten aloite, nuorisoneuvostolle puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupun-
ginvaltuustossa ja -hallituksessa
10. Nuorten aloite, nuorten hyvän mielenterveyden ylläpitäminen
11. Nuorten aloite, rauhoittumistiloja koululle
12. Nuorten aloite, Porolahden koululle ruoka-automaatti
13. Nuorten aloite, etäkoulumahdollisuus jatkossakin
14. Nuorten aloite, erilainen kiusaamisen vastainen kampanja
15. Nuorten aloite, yläosattomuuden sallimisesta Helsingin rannoilla
16. Ungas initiativ om gratis bindor i högstadiet och i andra stadiet
17. Nuorten aloite, Apollon pihan parantaminen
18. Nuorten aloite, hengailupaikka nuorille Malminkartanoon ja Kan-
nelmäkeen
19. Nuorten aloite, parkour-rata Malminkartanoon
20. Nuorten aloite, Alppikylän huipun kunnostus

Nuorten aloitejärjestelmän kehittäminen

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala aloitti nuorten aloitejärjestelmän kehit-
tämisen vuonna 2021, jolloin toteutettiin aloitteita koskeva palvelumuo-
toiluprojekti. Sen avulla muodostettiin kokonaiskuva aloitejärjestelmän
nykytilasta ja roolista nuorten vaikuttamisen kokonaisuudessa ja luotiin
suuntaviivat järjestelmän kehittämiseksi.

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista arviointiin tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa. Siinä annettiin toimenpidesuosituksia koskien nuorten aloitejärjestelmää ja sen kehittämistä. Toimenpidesuosituksen mukaisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee edelleen tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tuomisessa konkreettiseksi osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa ja opetusta. Lisäksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa todetaan, että kaupunginkanslian tehtävänä on yhdessä toimialojen kanssa varmistaa, että toimialoilla vastauksia valmistelevat ovat vuorovaikutuksessa aloitteen tekijän kanssa ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa keventää nuortenaloiteprosessia.

Kansliapäällikkö asetti 2.3.2022, § 58 nuorten aloiteprosessin uudistamisen työryhmän toimikaudeksi 14.3.–31.10.2022, jonka tehtävänä oli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen suositusten mukaisesti keventää nuorten aloitteiden käsittelyä. Tehtävä linkittyi Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin sekä lasten ja nuorten vaikuttamisjärjestelmän toimeenpanoon.

Työryhmän puheenjohtajana toimi Johanna Seppälä, osallisuus- ja neuvontayksikön päällikkö kaupunginkansliasta, varapuheenjohtajana Katri Kairimo, aluepäällikkö kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta ja sihteerinä Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta. Muut jäsenet nimettiin tehtäviensä perusteella kaupungin kansliasta, kasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta. Lisäksi nuorisoneuvostoa pyydettiin nimeämään keskuudesta kaksi edustajaa.

Nuorten aloiteprosessin uudistamisen työryhmä on tavoitteen mukaisesti valmistellut kevennetyn aloiteprosessin, määritellyt nuorten aloiteprosessin toimijoiden roolit sekä yhtenevät käytännöt toimialoille. Lisäksi työryhmä on tehnyt esityksen, miten aloiteprosessia johdetaan ja kehitetään ja kenelle kuuluu aloitepalvelun omistajuus. Aloiteprosessin kehittämisen yhteydessä myös nuorten aloitekanavan nuorille näkyvän käyttöliittymän kehittäminen on keskeistä. Työryhmässä nostettiin esiin, että Nuorten.hel.fi-sivuston yhteyteen on jo rakennettu aloiteprosessia tukevia toiminnallisuuksia, joita jatkokehittämällä tuetaan uudistuvaa prosessia ja nykyaikaistetaan verkkonäkymää nuorten suuntaan.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala on yhdessä kaupunginkanslian kanssa valmistellut kaupunginhallitukselle esityksen uudistetusta aloitejärjestelmästä ja se on menossa päätöksentekoon kevään 2023 aikana.

Esittelijä

aluepäällikkö

26.01.2023

Asia/3

Katri Kairimo

Lisätiedot

Johanna Laukkanen, suunnittelija, puhelin: 310 89091
johanna.laukkanen(a)hel.fi
Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 310 89144
heli.kinnula(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano